

Lødingen kirkelige fellesråd viser til høringsbrev og høringsnotat av 30. juni 2010 med forslag til endringer i gravferdsloven og kirkeloven.

I. Forslag til endringer i gravferdsloven

1.1. Lokalt gravferdsmyndighet

Fellesrådet er tilfreds med at høringsnotatet bekrefter og underbygger hovedmodellen med at kirkelig fellesråd fortsatt skal være ansvarlig lokal gravferdsmyndighet. Erfaringene så langt har vist at den lokale kirke kan forvalte dette ansvaret på en måte som ivaretar behovene for hele befolkningen, uavhengig av tilhørighet til Den norske kirke. Fellesrådet merker seg at departementet presiserer at kirkelig fellesråd på dette området ivaretar en offentlig oppgave på samfunnets vegne. Med dette som bakgrunn er det positivt at høringsnotatet legger vekt på gravferdslovens allmenne karakter. Dette bidrar til å skille tydeligere mellom på den ene siden de kirkelige fellesrådenes ansvar som gravferdsmyndighet for alle innbyggere, og på den andre siden trossamfunnet Den norske kirke sitt tilbud for sine medlemmer og andre som ønsker kirkelige medvirkning i gravferdsritualer mv.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Følgende ønsker fra pårørende og krav om å hensynta ulike tros- og livssynssamfunn, er eksempler som gir økte kostnader/ressursbruk for kirkelig fellesråd:

- Ønske om særskilt tilrettelagt grav (vil i særlig grad gjelde tilrettelegging for muslimsk gravlegging)
- Spesielle ønsker om tidspunkt for gravlegging (kveld, helg, høytider)
- Tilrettelegging for rituell vask i forbindelse med gravleggingen
- Ønske om at pårørende er til stede under kremasjon (vil ofte forutsette ombygging av krematoriet)
- Gravlegging i anonym eller navnet minnelund
- Etablering av egne felt for ulike religioner/livssyn

Lovforslag som utvider pliktene til lokal gravferdsmyndighet er en utvidelse av plikter som i mange tilfeller vil gi økte investerings- og driftskostnader. I kapittelet om økonomiske og administrative konsekvenser sies det at bestemmelsen om at "gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn" er en plikt som allerede følger av den alminnelige tros- og livssynsfrihet. Departementet har derfor lagt til grunn av lovforslaget ikke i seg selv utløser nye utgifter for kommunene. Fellesrådet finner her grunn til å minne om at staten tidligere ikke har uttrykt en slik generell plikt overfor gravferdsmyndighetene. De rettigheter og muligheter som de pårørende har innenfor dagens gravferdslov er i stor grad avgrenset til de gravskikker som har vært dominerende i vårt land. Dette vil i praksis si et tilbud om kostnadsfri ordinær kiste - urnegravlegging. Vi har gått langt i å forsøke å imøtekomme ønsker om ulike gravferdsskikker og -tradisjoner, selv om dette innebærer å yte tjenester

som ligger godt utenfor de tilbud som i dag skal tilbys i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Det er derfor primært den lokalkirkelige gravferdsforvaltning selv – og ikke staten - som har vært initiativtagere og pådrivere for å sikre at gravferden i størst mulig grad kan skje i overensstemmelse med de regler og tradisjoner som den enkelte religion eller kultur forutsetter.

En lovbestemmelse om at gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn vil innebære at de pårørende vil få større forventninger til de gravferdsansvarlige lokalt.

Fellesrådet mener at høringsnotatet undervurderer de kostnadmessige effektene av de foreslåtte lovendringene. Vi vil særlig peke på de store investeringskostnadene som er knyttet til etablering av nye tilpassede kirkegårdsarealer.

1.5 Særskilt kommunalt budsjettvedtak

Kirkelig fellesråd som gravferdsmyndighet vil stå overfor mange dilemmaer i møte med ulike ønsker og behov for tilrettelegging, og det vil ofte være et økonomisk spørsmål om disse kan innfris eller ikke. Det er kommunene som i eget budsjettvedtak skal bevilge midler til fellesrådets virksomhet, jf § 15 i kirkeloven. Det forutsettes ikke at det skal skilles mellom kommunens bevilgning til de ordinære kirkelige formål og til fellesrådets utgifter som gravferdsmyndighet overfor alle innbyggere i kommunen. I lys av vektleggingen av gravferdsforvaltningens allmenne karakter vil fellesrådet be om at det vurderes om kommunene skal pålegges å vedta særskilte bevilgninger til henholdsvis kirkelige formål og gravferdsforvaltningen. Særskilte bevilgninger fra kommunen til disse to hovedformålene vil gi mindre budsjettmessig fleksibilitet for kirkelig fellesråd, men vi tror det vil bidra til større ryddighet, og vil tydeliggjøre for både kommune og kirke den prinsipielle forskjellen på kirkelige formål og gravferdsforvaltning. Det vil kunne være prinsipielt problematisk at kirkelig fellesråd skal prioritere mellom offentlige midler til kirkelige og allmenne behov.

1.7 Rett til grav

Fellesrådet støtter ikke den foreslåtte endringen i § 6 som innebærer at fellesrådet i hjemkommunen får en plikt til å dekke kostnadene for gravlegging i særskilt tilrettelagt grav når hjemkommunen ikke selv har et slikt tilbud. Fellesrådet vil påpeke at i enkelte tilfeller vil slik gravlegging utenfor kommunen kunne innebære relativt høye kostnader som er "brukerstyrt", og dersom et slikt lovforslag blir en realitet, understreker dette behovet for særskilt bevilgning fra kommunen til slike formål.

1.8 Betegnelse

Betegnelsen kirkegård er innarbeidet i det norske språk og gjennom kirkelig fellesråd som gravferdsmyndighet lokalt. Det vil føre til en "rundere" form for begreper dersom

”gravlund” formelt skal benyttes. Den Norske kirkes rett og plikt som gravferdsmyndighet er viktig i begrepsforståelsen.

1.9 Seremoni på gravlund

Kirkens rituale for vigsling av gravlund har et nøkternt innhold preget av tekstlesinger om døden og oppstandelsen, og forbønn om vern av kirkegården og de som hviler der. Fellesrådet ønsker at Den norske kirkes tradisjon med en seremoniell forbønnshandling ved nye gravlunder eller utvidelse skal kunne videreføres. kirkegårdene i Norge er i hovedsak offentlige, og det har vært tradisjon for at alle avdøde i et lokalsamfunn har blitt gravlagt på samme kirkegård og ved siden av hverandre i samme felt. Det er avgjørende at tradisjonen med gravlegging i samme felt uavhengig av avdødes tro/livssyn eller annen tilhørighet skal kunne videreføres. Det bør derfor presiseres at seremonier knyttet til etablering eller utvidelser av gravlunder ikke har noen juridiske eller forvaltningsmessige konsekvenser for kirkegården eller forvaltningen av disse. Det er derfor etter fellesrådets oppfatning verken nødvendig eller ønskelig at slike seremonier avgrenses til bestemte deler av en kirkegård.

1.10 Frister ved gravferd og kremasjon

Fellesrådet støtter forslagene til endringer i §§ 10, 12 og 13 som utvider fristene for gravferd og kremasjon fra 8 dager til 14. Det vil i de fleste tilfeller være slik at gravlegging utføres ca en uke etter dødsfallet, men i noen spesielle tilfeller kan det gå lenger tid.

2. Forslag til endringer i kirkeloven

2.1 Tilpasninger til ny organisering av prestedtjenesten mv

Fellesrådet har ingen merknader til forslagene om endringer knyttet til ny organisering av prestedtjenesten. Det er positivt at begrepet *prestegjeld* foreslås tatt ut av kirkeloven, og at dette bl.a. innebærer at prestestillinger som fortsatt har hatt et prestegjeld som tjenestedistrikt, vil få prostiet som tjenestedistrikt. Denne ordningen kan bidra til fleksibilitet i vikarsituasjonen for menighetene.

Fellesrådet støtter forslag til endring av kl § 5 der departementet gis en utvidet adgang til å foreta tilpasninger i bestemmelsene om kirkelige fellesråd. KA viser til de gode erfaringer som er gjort gjennom statlige FOU-tilskudd og som er dokumentert i evalueringsrapporten fra Midtre Namdal og Sør-Innherrad med interkommunale kirkelige fellesråd (KA-Rapport nr. 6, 2009). Det vises også til FOU – prosjekt i Ofoten prosti vedr å prøve ut vertfellesrådsmodellen innafor trosopplæring. Fellesrådet påpeker at samarbeid innafor kirkeforvaltning er viktig i framtida

2.6 Klageadgang for vedtak etter offentlighetsloven

Når det gjelder klageadgang for vedtak om avslag på innsyn og andre avgjørelser etter offentlighetsloven, er fellesrådet enig i at det er viktig at en slik klageadgang blir nedfelt i kirkeloven i § 38, nytt andre og tredje punktum. Fellesrådet vil imidlertid foreslå at Kirkerådet blir klageorgan også for menighetsrådet og kirkelig fellesråd for klager etter offentlighetsloven, med andre ord at det blir opprettet et felles kirkelig klageorgan for denne type vedtak.

Det er i notatet foreslått en regional behandling av klagesakene. Som departementet fremhever på notatets siste side i nest siste avsnitt, dreier dette seg imidlertid om svært få saker. Det vil være uhensiktsmessig at kompetanse på dette området bygges opp i 11 sekretariater i tillegg til Kirkerådet. At behandlingen i denne type saker blir lagt til kirkerådet, altså ett organ i stedet for 12, vil være av stor praktisk betydning og fremme likebehandling av denne type saker. Det henvises også til at Kirkerådet har flere juriststillinger enn hva tilfellet er for de enkelte bispedømmekontor.

I henhold til kirkelovens § 25 (1) 2.punktum skal alle bispedømmeråd i være representert i kirkerådet. Når departementet har vurdert at kirkerådet her kan være klageinstans for bispedømmerådet, så må dette desto mer gjelde for kirkelige fellesråd og menighetsråd, all den tid fellesråd og menighetsråd ikke er representert i kirkerådet.

For øvrig har ikke Lødingen kirkelige fellesråd merknader til høringsnotatet.